

Đề bài

Anh (chị) suy nghĩ như thế nào về câu nói của nhà văn Pháp Mi-sen Ê-ken đơ Mông-te-nhơ (1533 - 1592): “Nghèo nàn về vật chất dễ chữa, nghèo nàn về tâm hồn rất khó chữa”.

Bài làm

Nếu có một ít tiền, bạn sẽ mua thứ gì, ổ bánh mì thơm phức, bó hoa hồng cũng rất đẹp hay chia số tiền ít ỏi đó làm đôi để mua mỗi thứ một chút? Câu trả lời sẽ cho tôi biết bạn là người có tâm hồn như thế nào? Nhưng dù đôi thật bạn hãy cứ chia số tiền đó để mua được cả hai, bởi lẽ – như nhà văn Pháp Mi-sen Ê-ken đơ Mông-te-nhơ nói: “Nghèo nàn về vật chất dễ chữa, nghèo nàn về tâm hồn rất khó chữa”.

Vật chất và tinh thần là hai mặt trọng yếu trong đời sống con người. Cả hai thứ đó đều góp phần mang lại cảm giác hạnh phúc cho con người. Nếu vật chất và tâm hồn viên mãn, con người sẽ thấy cuộc đời ý nghĩa. Nhưng không phải ai cũng may mắn giàu có về vật chất và dạt dào về tinh cảm. Mặc dù vậy, không phải không khắc phục được những nghèo nàn đó.

Nghèo nàn về tâm hồn là sự đơn điệu, tẻ nhạt, khô cằn trong tình cảm, cảm xúc. Mọi sắc thái tình cảm của trạng thái tâm lí này đều nghiêng về phía tiêu cực (ích kỷ, đố kỵ, ghen ghét...). Trái ngược với người có tâm hồn giàu có, phong phú, những người này ít biết đến yêu thương, xúc động. Người có tâm hồn nghèo nàn không biết thích thú, say đắm trước cái đẹp nên không tiếc nuối khi cái đẹp bị chà đạp, tàn phai. Họ dửng dưng, không biết chia sẻ với nỗi đau khổ ở đời. Trong *“Truyện Kiều”* (Nguyễn Du) nếu Thúy Kiều nhạy cảm bao nhiêu trước những biến động của cuộc sống thì em gái nàng – Thúy Vân lại thờ ơ bấy nhiêu với nỗi đau khổ ở đời. Chẳng thế mà lúc nghe Vương Quan kể lại câu chuyện cuộc đời Đạm Tiên, trong khi Thúy Kiều không cầm được nước mắt thì nàng Vân lại trách chị *“Vân rằng Chị nói hay sao, Một lời là một vận vào khó nghe”*. Rồi lúc gia biến, trong khi Kiều thổn thức, đờn đau thì Vân vẫn say sưa giấc xuân, không mấy may phiền muộn. Người như Thúy Vân nếu không nói là vô tâm thì cũng là người quá nghèo nàn về tâm hồn.

Người có tâm hồn nghèo nàn không những không quan tâm đến thế giới xung quanh mà với chính bản thân, họ còn thờ ơ, lãnh đạm. Họ không biết sáng tạo những niềm vui nho nhỏ trong cuộc sống, không biết làm cho cuộc đời tươi vui hơn, phấn khởi hơn. Hình ảnh hai Kiều trong *“Tỏa nhị Kiều”* (Xuân Diệu) là những con người như thế. Cuộc sống đơn điệu, tẻ nhạt của họ ngày này tiếp diễn ngày khác như một vòng quay bất tận. Họ ở mãi trong cái “ao đời phẳng lặng” mà không hay mình đang “sống mòn”, đang tự hủy diệt chính bản thân mình.

Là con người, ai cũng mong muốn cuộc sống của mình no đủ, giàu có, ai cũng mong có được tinh thần vui vẻ, sáng khoái, trẻ trung. Không ai không muốn vượt thoát hoàn cảnh túng quẫn. Sự nghèo nàn nào cũng đều khiến con người có những nỗi khó, nỗi khổ riêng. Nhưng tại sao Mi-sen Ê-ken đơ Mông-te-nhơ lại cho rằng *“nghèo nàn về vật chất dễ chữa”* còn *“nghèo nàn về tâm hồn rất khó chữa?”*.

Vật chất là những thứ do chính năng lực lao động của mình làm ra. Có rất nhiều nguyên nhân khiến hoàn cảnh vật chất của con người thiếu thốn. Có thể do khả năng lao động của chúng ta quá thấp, không tạo ra được nhiều sản phẩm, dẫn đến mức thu nhập không cao, không đủ chi dùng cho sinh hoạt hàng ngày. Cũng có thể do ngành nghề chúng ta lựa chọn có giá trị kinh tế cao. Thu nhập của người làm nông nghiệp bình thường không thể cao hơn thu nhập của một người làm trong các ngành công nghiệp, dịch vụ. Hoặc như các cụ đã nói: *“Không ốm không đau làm giàu mấy chốc”*, khi ốm đau, bệnh tật lâu ngày, chúng ta khó có thể làm giàu được...

Nhưng, thực tế cho thấy, có thể giải quyết những khó khăn trong vấn đề kinh tế. Chìa khóa để tháo gỡ vướng mắc nó rất đa dạng. Chỉ cần con người có sức khỏe, chăm chỉ làm việc, nhạy bén nắm bắt thời cơ, mạnh dạn tìm cho mình những hướng đi mới, có hiệu quả... thì tình trạng nghèo đói có thể được cải thiện. Có nhiều cách để chúng ta thoát khỏi cảnh nghèo đói. Nhiều người Việt Nam chọn con đường xuất khẩu lao động, sang nước ngoài làm thuê để được trả công cao hơn. Nhiều người lại tự làm giàu trên chính đồng đất, quê hương mình. Không ít nông dân đã mạnh bạo chuyên đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi. Thay vì trồng lúa, họ chuyên canh những loại hoa màu khác, như hoa hồng, loa kèn, đu đủ, chuối tây, các loại rau có giá trị kinh tế cao như cần tây, tỏi tây... Họ đào ao thả cá, xây dựng chuồng trại chăn nuôi gà, vịt, ngan, ngỗng, bò sữa, dê, cừu... Hầu hết sự đầu tư của họ đem lại kết quả khả quan. Cái nghèo đói không còn là nỗi ám ảnh thường trực trong cuộc sống người nông dân nữa. Cuộc sống của họ được cải thiện rất nhiều mặt. Bằng chứng là họ xây được những ngôi nhà khang trang, con cái họ được học hành tử tế và trên nét mặt họ không còn in nổi niềm suy tư, trăn trở.

Khi thiếu thốn về vật chất, chúng ta có thể vay mượn, đền trả bởi tiền bạc là thứ hiện hữu, cụ thể, có thể đo đếm. Người dư dật có khả năng giúp đỡ người kém may mắn hơn mình. Các tổ chức, cơ quan Nhà nước cũng có nhiều chính sách hỗ trợ người nghèo. Mô hình kinh tế của những người nông dân chắc chắn cần rất nhiều vốn đầu tư. Họ phải vay mượn anh em, bạn bè thậm chí thế chấp nhà cửa, đất đai để vay vốn. Trở lực đó cũng chính là động lực để họ tích cực, hăng say làm giàu. Và khi thoát khỏi sự nghèo nàn, họ có thể hoàn trả phần cả vốn và lãi suất trước đó.

Muốn thoát khỏi sự đói nghèo không dễ nhưng cũng không khó nếu chúng ta có sức khỏe, có ý chí, quyết tâm và biết tính toán. Nghèo nàn về tâm hồn khó chữa hơn. Người Việt có câu: *“Cha mẹ sinh con trời sinh tính”*. Tính nết, tình cảm con người hình thành tự nhiên trong quá trình giao lưu, tiếp xúc với môi trường bên ngoài. Khoa học tâm lý đã chứng minh, khi con người trưởng thành (khoảng 21 tuổi trở ra), nhân cách đã được định hình bởi vậy rất khó có thể thay đổi. Những va chạm trong cuộc sống giúp con người có thêm kinh nghiệm ứng xử chứ không làm tâm hồn con người

biến đổi được. Người có tâm hồn phong phú dẫu trong hoàn cảnh ngặt nghèo cũng vẫn lạc quan, yêu đời. Hồ Chí Minh trong những tháng ngày bị giam hãm trong nhà tù Tưởng Giới Thạch là một ví dụ điển hình. Đọc *Nhật kí trong tù*, ta bắt gặp nhiều vần thơ mang âm hưởng vui đùa, hóm hỉnh như “*Hôm nay xiềng xích thay dây trói, Mỗi bước leng keng tiếng ngọc rung*” hay “*Đầy mình đỏ tím như hoa gắm, Sốt soạt đưa tay tựa gậy đàn*”... Hoàn cảnh tù đầy gian khổ không làm người tù cách mạng chán nản mà trái lại, tâm hồn Người vẫn đồng cảm, bầu bạn với thiên nhiên (*Vãn cảnh, Vọng nguyệt*). Trái lại, người mang sẵn tâm hồn nghèo nàn thì dẫu có sống giữa cuộc đời tươi đẹp cũng không cảm nhận được. Họ không nhìn thấy sự đáng yêu trong nụ cười của em bé, không thích thú cánh diều đang vi vút trên bầu trời, không thấy cầu vồng sau cơn mưa thật lung linh... Với họ cuộc sống chỉ là chuỗi ngày bành bạc như nhau, không màu sắc, không hương vị. Họ thấy chán nản mà không thể tìm ra được cách thức giải tỏa. Thậm chí họ thu mình trong những vỏ bọc, trong những chiếc bao thư nhân vật Bê-li-cốp trong câu chuyện *Người trong bao* (Sê-khốp).

Cái khó khi chạy chữa căn bệnh nghèo nàn về tâm hồn là ở chỗ tâm hồn không hiện hữu mà vô hình. Khi tâm hồn nghèo nàn, không thể vay mượn, vá víu được. Người giàu tình cảm dẫu có muốn cũng không san sẻ cho người thiếu thốn. Không thể làm cuộc cách mạng lấy tâm hồn ở người giàu có để chia cho người nghèo hơn. Tình cảm, cảm xúc là thứ không thể bắt ép. Người nghèo nàn về tâm hồn không thể thụ động yêu thương, xúc động theo người khác. Mọi sự gò ép chỉ làm họ thêm hần học với cuộc đời. Đáng thương hơn là bản thân người mắc “căn bệnh” này không tự nhận thấy tác hại do nó mang đến. Cuộc sống đơn điệu, tẻ nhạt là hệ quả tất yếu dẫn đến hệ quả tiếp theo là sự nhàm chán, đơn điệu trong cuộc sống. Không tìm thấy nghĩa lí cuộc đời, con người sẽ không tìm được sự thanh thản, điều đó ảnh hưởng lớn đến sức khỏe, tuổi thọ, công việc...

Câu nói của Mi-sen Ê-ken đờ Mông-te-nhơ hoàn toàn chính xác. Sự nghèo nàn nào cũng làm cuộc sống con người khó khăn nhưng rõ ràng, nghèo nàn về tâm hồn khó chữa hơn rất nhiều.

Nhưng nói như vậy không có nghĩa là không thể khôi phục, xây dựng một tâm hồn phong phú. Các nhà tâm lí đã nghiên cứu và đưa ra một số “đơn thuốc chữa bệnh” cho người nghèo nàn về tâm hồn.

Muốn cải thiện sự nghèo nàn trong tâm hồn, trước tiên, chúng ta phải tự gây dựng cho mình cuộc sống tươi đẹp. Không khó để chúng ta làm những công việc nho nhỏ như cắm một lọ hoa trong phòng, treo một bức tranh lên trên tường, bật đĩa nhạc mà chúng ta yêu thích, nấu những món ăn hợp khẩu vị... Không khó khi chúng ta nở nụ cười với bạn bè, đồng nghiệp. Không khó khi chúng ta gọi điện về nhà hỏi thăm sức khỏe những người thân yêu của mình. Không khó khi chúng ta nhắn một tin nhắn gây dựng quỹ hỗ trợ trẻ em nghèo... Chỉ cần bớt chút thời gian “trang trí” cho cuộc sống của

mình, chỉ cần dành thời gian quan tâm đến mọi người xung quanh một chút, ta sẽ thấy cuộc sống này có ý nghĩa hơn nhiều. Cái khó không nằm ở trong mỗi hành động mà ở ý chí thực hiện của con người.

Để bồi đắp cho tâm hồn, chúng ta còn có thể theo dõi, lắng nghe những câu chuyện trong các cuốn sách nhỏ như *Quà tặng cuộc sống*, *Vượt lên chính mình*, *Phút dành cho cha*, *Phút dành cho mẹ*... đang có trên kệ sách của nhiều nhà sách. Gần gũi hơn là những trang sử, những tác phẩm văn học giàu giá trị nhân văn được lựa chọn giảng dạy trong nhà trường phổ thông. Đọc và hiểu sâu sắc các bài học đó, chúng ta sẽ trưởng thành hơn trong ý thức, sẽ tự bồi đắp cho mình những giá trị tâm hồn cao quý. Sống động hơn là bao tấm gương, bao câu chuyện về lòng vị tha cao cả của những người sống quanh ta. Đó là những câu chuyện về em bé đánh giày nuôi bà nội già ở quê, về chàng thanh niên Nguyễn Hữu Ân, về những sinh viên tình nguyện mùa hè nào cũng xung phong đi khắp mọi miền đất nước... Lắng hồn mình để suy ngẫm, chiêm nghiệm mỗi câu chuyện đó, đặt mình vào hoàn cảnh mọi người để thấu hiểu họ, từ xúc động chúng ta sẽ muốn hành động. Hành động chính là biểu hiện của sự trưởng thành trong tâm hồn con người.

Một nhà văn nổi tiếng trên thế giới đã nói: "*Cái đẹp cứu vớt nhân loại*". Thực tế đã chứng minh tâm hồn cao đẹp của mỗi người làm cho cuộc sống tốt đẹp hơn. Tự bồi đắp cho tâm hồn mình thêm giàu có, phong phú là việc làm cần thiết của bất cứ cá nhân nào trong cộng đồng này.